בס"ד

יתרו תשפ"ב
גליון 77

דעם רבינ'ס ליכט

אַייערע קִינְדֶער זָאלְט אִיר מוֹדִיעַ זַיין
וָואס דָא הָאט זִיך גִיטָאן (שיהר"ן ר"ט)

דער ריינער קוואל

אַ גוּטְן לֶעכְטִיגְן שַׁבָּת פַאר אַלֶע טַייעֶרע קִינְדֶער

מִיר שְׁטֵייעֶן אִין דִי וָואךְ פוּן מַתַּן תּוֹרָה - פַּרְשַׁת יִתְרוֹ. דִי קוּמֶענְדִיגֶע וָואךְ דֶערְצֵיילְט אוּנְז דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה אַז כְּלַל יִשְׂרָאֵל הָאבְּן גֶעזָאגְט 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע'.

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה זָאגְן אוֹיפְן פָּסוּק 'יוֹם הַשִּׁשִּׁי'. פַארְוָואס בַּיי דִי פְרִיעֶרְדִיגֶע טֶעג שְׁטֵייט נָאר 'יוֹם שֵׁנִי' א.א.וו אָבֶּער בַּיים זֶעקְסְטְן טָאג שְׁטֵייט 'יוֹם הַשִּׁשִּׁי', וָואס בַּאדֵייט דָאס?

נָאר דָאס קוּמְט מְרַמֵּז זַיין אוֹיף דֶעם זֶעקְסְטְן טָאג פוּן חֹדֶשׁ סִיוָן, דֶער יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת - זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ. דִי גַאנְצֶע וֶועלְט אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען בַּאפֶעסְטִיגְט בִּיז דִי אִידְן זֶענֶען בַּאוִוילִיגְט גֶעוָוארְן צוּ בַּאקוּמֶען דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי בְּרֶענְגְט אִין תּוֹרָה י"ז דֶעם מַאֲמָר חז"ל אַז דִי גַאנְצֶע וֶועלְט אִיז נִישְׁט בַּאשַׁאפְן גֶעוָוארְן נָאר צוּלִיבּ דִי אִידִישֶׁע קִינְדֶער. 'בְּרֵאשִׁית' בִּשְׁבִיל רֵאשִׁית - וֶועגְן דִי אִידְן וֶועלְכֶע וֶוערְן אָנְגֶערוּפְן 'רֵאשִׁית'.

נָאךְ פַארְ'ן בַּאשַׁאפְן דִי וֶועלְט הָאט דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער אַרוֹיסְגֶעקוּקְט אוֹיף דִי נַחַת אוּן שַׁעֲשׁוּעִים וָואס עֶר וֶועט הָאט פוּן כְּלַל יִשְׂרָאֵל אוּן פוּן יֶעדְן אִיד בַּאזוּנְדֶער, אוּן פוּן יֶעדֶע רִיר פוּן אַ אִיד. אֲפִילוּ וֶוען אַ אִינְגְל גֵייט אִין גַאס אוּן זַיין פֵּאוֹת שָׁאקְלֶען זִיךְ, אֲפִילוּ מִיט דֶעם שָׁאקְל בַּארִימְט זִיךְ דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער אוּן זָאגְט: "קוּק אָן מַיין צַדִּיקְ'ל, עֶר הָאט פֵּאוֹת!"

חז"ל דֶערְצֵיילְן אוּנְז אַז וֶוען השי"ת הָאט גֶעוָואלְט גֶעבְּן דִי תּוֹרָה פַאר דִי אִידְן, הָאבְּן דִי מַלְאָכִים גֶע'טַעֲנֶה'ט צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן "תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם גֶעבּ דַיין שֵׁיינְקַייט - דִי תּוֹרָה אוֹיף דֶער הִימְל, פַאר אוּנְז מַלְאָכִים". הָאט זֵיי דֶער בַּאשֶׁעפֶער גֶעפְרֶעגְט: "עֶטְס הָאט אַ יֵצֶר הָרָע?" "עֶנְק הָאבְּן קִנְאָה מִיט שִׂנְאָה?" עֶנְק הָאבְּן תַּאֲווֹת פוּן עֶסְן אוּן שְׁלָאפְן? "עֶנְק זֶענֶען אַמָאל גֶעוֶוען אִין מִצְרַיִם - דָאס מֵיינְט דִי וֶועלְט מִיט אִירֶע תַּאֲווֹת?" הָאבְּן זֵיי גֶעעֶנְטְפֶערְט: "נֵיין!"

הָאט זֵיי דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער גֶעזָאגְט אַז אִין דִי תּוֹרָה שְׁטֵייט מִצְווֹת וָואס מֶען קֶען טוּן נָאר וֶוען מֶען אִיז אִין אַ גַשְׁמִיּוּת'דִיגֶער גוּף מִיט אַ יֵצֶר הָרָע אוּן אַלֶע נִסְיוֹנוֹת אַרוּם. אַזוֹי וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט "מִפִּי עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז", 'עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים' מֵיינְט קְלֵיינֶע קִינְדֶער וָואס הָאבְּן נָאךְ נַארִישְׁקַייטְן מִיט שְׁטוּתִים אִין קָאפּ! אוּן דַּוְקָא פוּן זֵיי הָאט דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער נַחַת.

זָאל דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְן אַז מִיר זָאלְן זִיךְ קֶענֶען בַּאנֵייעֶן מִיט דִי תּוֹרָה - דִי עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וָואס מִיר לֵיינֶען דִי וָואךְ מִיט אַ פְרִישְׁקֵייט. אוּן גְלֵייבְּן אַז דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער הָאט גְרוֹיס נַחַת פוּן אוּנְז אוּן בַּארִימְט זִיךְ מִיט אוּנְזֶערֶע מִצְוֹת אוּן נְקוּדוֹת טוֹבוֹת וָואס מִיר טוּעֶן. בִּיז מִיר וֶועלְן זוֹכֶה זַיין צוּ קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ - בַּאקוּמֶען פְרִישֶׁע גוּטֶע עֵצוֹת פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן אוּן זַיינֶע סְפָרִים, צוּ קֶענֶען מְקַיֵּים זַיין דִי תּוֹרָה מִיט לִיבְשַׁאפְט. אוּן בְּקָרוֹב אַנְטְקֶעגְן גֵיין מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

אַ בְּלִיק טוּן וואו??

שְׁמוּאֵלִי לֶערְנְט אִין תַּלְמוּד תּוֹרָה 'אַהֲבָה וְשִׂמְחָה', כִּתָּה ז'. עֶר זִיצְט יֶעצְט אוֹיף זַיין פְּלַאץ בַּיי הַפְסָקָה אוּן לֶערְנְט זַיינֶע אֵייגֶענֶע סְדָרִים וָואס עֶר דַארְף נָאךְ עֶנְדִיגְן.

יוֹסִי: עֶס אִיז אַזוֹי שְׁרֶעקֶעדִיג, ווִי אַזוֹי הָאט זִיךְ דֶער אוֹטָא אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט?

אַבְרָמִי: מַאך מִיר שׁוֹין אַ פְּלַאץ בַּיים פֶּענְסְטֶער, אִיךְ מוּז דָאס מִיטְהַאלְטְן!

שְׁמוּאֵלִי: זָאגְט דִי מִשְׁנָה אִין מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק ד' "שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שְׁוָרִים זֶה אַחַר זֶה, יְשַׁלֵּם לָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהֶם. וְאִם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר, יַחֲזִיר לְשֶׁלְּפָנָיו ..."

ווֶעלְוְול: שְׁמוּאֵלִי! שׁוֹר שֶׁנָּגַח, זַייעֶר אַ שֵׁיינֶע מִשְׁנָה, קֶענְסְט עֶס לֶערְנֶען שְׁפֶּעטֶער. אָבֶּער דָא קֶענְסְטוּ מִיטְהַאלְטְן אַ שׁוֹר שֶׁנָּגַח לֶעבֶּעדִיג! בַּאלְד שְׁלֶעפְּט מֶען אַוֶועק אַלֶע צוּקְרַאכְטֶע קַארְס... זַיי נִישְׁט קַיין נַאר כַאפּ אַ בְּלִיק...

יוֹסִי: יָא דַיין מִשְׁנָיוֹת הָאט נִישְׁט קַיין פְלִיגֶלְעך, קֶענְסְט בַּאלְד צוּרִיקְגֵיין... אַזָאנְס מַאכְט זִיךְ נִישְׁט יֶעדְן טָאג אִין אַזַא שְׁטִילֶע גֶעסְל. פִינְף אַמְבּוּלַאנְסְן!! דְרַיי פָּאלִיצֵיי-קַארְס!! צְווֵיי שְׁלֶעפֶּער אוֹטָא'ס!!

שְׁמוּאֵלִי טְרַאכְט: *יֶעדְן טָאג דְרַיי אִיךְ זִיךְ אַרוֹיס פוּן מַיינֶע חֲבֵרִים, אֶפְשַׁר טַאקֶע זָאל אִיךְ צוּגֵיין צוּם פֶּענְסְטֶער אוּן מִיטְהַאלְטְן וָואס דָארְט אִיז גֶעשֶׁעְן? אָבֶּער אִיךְ דַארְף עֶנְדִיגְן פִינְף מִשְׁנָה'ס...*

אַבְרָמִי: אִיךְ ווִיל דִיר נִישְׁט אַיינְטֵיילְן וָואס צוּ טוּן שְׁמוּאֵלִי, אָבֶּער עֶפְן בְּרֵייט דַיין מֹחַ, דוּ מֶעגְסְט זֶען אַבִּיסְל וָואס עֶס טוּט זִיךְ אוֹיף דֶער ווֶעלְט!

שְׁמוּאֵלִי טְרַאכְט: *ר' נָתָן הָאט דָאךְ גֶעזָאגְט: "אֵיין בְּלִיק ווֵיינִיגֶער אוֹיף דִי ווֶעלְט!" ר' נָתָן הָאט נִישְׁט גֶעווָאלְט עֶפֶּענֶען דִי לָאדֶענֶעס פוּן זַיין פֶּענְסְטֶער בַּיי זִיךְ אִין שְׁטוּבּ. וָואס פֶעלְט מִיר אוֹיס אַלֶעס מִיטְצוּהַאלְטְן.*

יוֹסִי: קוּק אָן דִי קַאר... אִיךְ גְלֵייבּ נִישְׁט אַז אֵיינֶער פוּן דִי אוֹטָא הָאט דָאס אִיבֶּערְגֶעלֶעבְּט! עֶס קוּקְט אוֹיס ווִי אַ צֶעקְוֶועטְשְׁטֶע מַאראַנְץ!

שְׁמוּאֵלִי טְרַאכְט: אִיךְ בִּין טַאקֶע אַלֶעמָאל דֶער צֶעקְוֶועטְשְׁטֶער פוּן וֶועם מֶען הָאט צוּ לַאכְן. נֶעכְטְן הָאבְּן מַיינֶע חֲבֵרִים גֶעהַאט צוּ זִינְגֶען אוֹיף מַיינֶע צִיצִית וָואס הֶענְגְן אַרוֹיס. מַיינֶע חֲבֵרִים שְׁטֶעקְן עֶס אַרַיין טִיף בַּאהַאלְטְן אִין דִי הוֹיזְן! לֶעצְטֶע ווָאךְ הָאבְּן זַיי גֶעשְׁמֵייכְלְט פוּן מַיין קַאפְּל, עֶס אִיז צוּ גְרוֹיס פַאר זַייעֶרֶע כְּזַיִת - הַשָּׂגוֹת... אֶפְשַׁר דַארְף אִיךְ נִישְׁט זַיין אַזוֹי צוּרִיקְגֶעשְׁטַאנֶען? קֶען אִיךְ דֶען שְׁטֵיין קֶעגְן אַ גַאנְצֶע חֵדֶר?

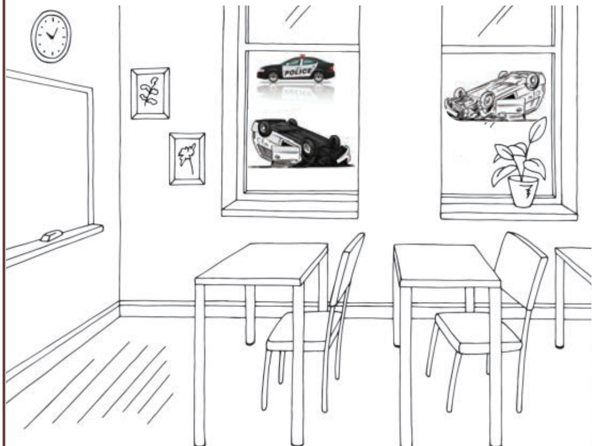

אִינְדֶערְמִיט פוּן דֶעם אַלֶעם שְׁפַּאצִירְט אַרַיין לֶעזֶער מִיט אַ גְרָאדֶע רוּקְן אוּן פֶעסְטֶע טְרִיט. עֶר טְרֶעט גְלַייךְ צוּ צוּם טִישְׁל פוּן שְׁמוּאֵלִי. זַיינֶע הֶענְט קְלֶעבְּן זִיךְ צוּ צוּ שְׁמוּאֵלִי'ס מִשְׁנָיוֹת אוּן פַארְקְלַאפְּט עֶס מִיט אַ הִילְכִיגְן קְנַאק.

לֶעזֶער שְׁרַייט אוֹיס מִיט אַ בֶּערִישֶׁע קוֹל: "וָואס טוּסְטוּ שׁוֹין וַוייטֶער בַּיי דַיין טִישְׁל? שׁוֹין גֶענוּג גֶעוֶוען! אֵייבִּיג מוּזטוּ זַיין דֶער.... המממ... כְּוֵויס נִישְׁט וָואס... שׁוֹין, יֶעצְט עֶנְדִיג אוּן קוּם הַאלְט מִיט מִיט אוּנְזֶער עֶקְשָׁן."

שְׁמוּאֵלִי'ס רוּקְן וֶוערְט אַייְנגֶעפַּאלְן. זַיין פָּנִים רוֹיט-פַּארְפְּלַאמְט עֶר וִויל זִיךְ שׁוֹין אוֹיפְהֵייבְּן פוּן פְּלַאץ...

שְׁמוּאֵלִי טְרַאכְט: וָואס גֵייט זֵיי אַזוֹי אָן וָואס אִיךְ טוּ? מִן הַסְּתָם אִיז דָאס וָואס אִיךְ טוּ טַאקֶע מָאדְנֶע... נוּ נוּ, לָאמִיךְ לֶערְנֶען נָאךְ אֵיין שׁוּרָה פַאר אִיךְ גֵיי צוּ מַיינֶע (אַזוֹי גֶערוּפֶענֶע) חֲבֵרִים.

שְׁמוּאֵלִי: זָאגְט ר' נָתָן: "אֲפִילוּ אִם הוּא קָטָן בְּמַעֲלָה מְאֹד אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יִשְׁלַח עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹנֵעַ כָּזֶה שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמוֹד נֶגְדּוֹ... אֲפִילוּ אַ מֶענְטְשׁ וָואס אִיז קְלֵיין אוּן פָּשׁוּט, דַארְף וִויסְן אַז השי"ת שִׁיקְט אִים נִישְׁט קַיין מְנִיעוֹת וָואס עֶר קֶען נִישְׁט בַּיישְׁטֵיין" **הָא! אִיךְ וֵוייס שׁוֹין וָואס צוּ טוּן.. !!**

קִינְדֶער וָואס זָאגְט טַאקֶע ר' נָתָן פַאר שְׁמוּאֵלִי? אַז מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט נִישְׁט מוֹרָא גֶעהַאט פַאר קַיין שׁוּם כְּלֵי זַיין, אֲפִילוּ נִישְׁט פַאר פַּרְעֹה'ס שְׁוֶוערְד! דַאכְט זִיךְ מִיר אַז פַּרְעֹה הָאט גֶעהַאט גַאנְץ אַ שַׁארְפֶע שְׁוֶוערְד!! אָבֶּער דִי תּוֹרָה זָאגְט "וַיַּצִּלֵנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה".

מֹשֶׁה רַבֵּינוּ לֶערְנְט אוּנְז אוֹיס אַז אֲפִילוּ אֵיינֶער וִויל זִיךְ שְׁטֶעלְן קֶעגְן דִיר, אֲפִילוּ אַ בַּעַל בְּחִירָה וִויל דִיר שְׁטֶערְן פוּן דִינֶען דֶעם אוֹיבֶּערְשְׁטְן קֶענְסְטוּ זִיךְ קֶעגְן שְׁטֶעלְן.

עֶס אִיז נָאר אַ פַּחַד וָואס דֶער מֶענְטְשׁ וַוארְפְט אַרוֹיף אוֹיף דִיר אוּן וִויל דִיר מְרַחֵק זַיין פוּנֶעם אֱמֶת.

אַיי קֶען אַ אִינְגְל טְרַאכְטְן, יָא! מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט טַאקֶע נִישְׁט מוֹרָא פוּן קֵיינֶעם, זַיין הַאלְז אִיז דָאךְ גֶעוָוארְן אַ מַארְמָארְשְׁטֵיין, וָואס הָאט זִיךְ גֶעשְׁטֶעלְט קֶעגְן דֶעם שְׁפִּיזִיגְן שְׁוֶוערְד, אָבֶּער אִיךְ?? קֶעגְן אַזוֹיפִיל קִינְדֶער וָואס לַאכְן פוּן מִיר טָאג אוּן נַאכְט??

זָאגְט ר' נָתָן: "אֲפִילוּ דוּ בִּיסְט אַ קָטָן בְּמַעֲלָה מְאֹד!! מַמָּשׁ אַ קְלֵיינְטְשִׁיגֶער פָּשׁוּט'ער דַארֶער אִינְגְל!! ר' נָתָן לָאזְט נִישְׁט נָאךְ, עֶר זָאגְט וַוייטֶער: "אֲפִילוּ דוּ קוּמְסְט נִישְׁט אָן צוּ דִי קְנֶעכְל צוּ דִי פִּיס פוּן דִי צַדִּיקִים... דַארְפְסְטוּ אָבֶּער וִויסְן אַז דֶער אוֹיבֶּערְשְׁטֶער שִׁיקְט דִיר נִישְׁט קַיין מְנִיעוֹת וָואס דוּ קֶענְסְט נִישְׁט שְׁטֵיין אַנְטְקֶעגְן דֶעם. אוּן מִיטְ'ן כֹּחַ פוּן דִי גְרוֹיסֶע צַדִּיקִים אוּן מִיט כֹּחַ הַתְּפִלָּה וָואס דָאס אִיז דִי אֱמֶת'ע גֶעוֶוער וָואס יֶעדֶער אִיד פַארְמָאגְט דָאס, קֶען מֶען טַאקֶע שְׁטֵיין פֶעלְזְן פֶעסְט. אוּן צוּם סוֹף וֶועלְן אַלֶע שְׁטֶערֶערְס בְּעֶזֶר הַשֵּׁם פַאלְן פַאר דִיר.

אַבְרָמִי: אִיךְ מַיין אַז שְׁמוּאֵלִי אִיז גָאר נִישְׁט אַזַא נַאר, קוּק אָן דִי קַאר אִיז גֶעוֶוען אַ נַייֶע אוֹטָא, עֶס הָאט נָאךְ נִישְׁט גֶעהַאט קַיין נוּמֶער – לַייסֶענְס, אוּן יֶעצְט אִיז עֶס גֶעבְּלִיבְּן אַ צֶעקְוֶועטְשְׁטֶע בְּלֶעך... אוּן בִּיזְדֶערְוַוייל הָאט שְׁמוּאֵלִי אַרַיינְגֶעכַאפְּט אַפָּאר מִשְׁנָיוֹת וָואס וֶועט אִים בַּאגְלֵייטְן פַאר אַלֶעמָאל!

~ די צְוֶועלֶעְווטֶע מַעֲשֶׂה וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט דֶערְצֵיילְט

דֶער בַּעַל תְּפִלָּה
~6~

אַ טֵייל הָאבִּין גִיזָאגְט. אַז נִישְׁט דֶער כָּבוֹד אִיז דֶער עִיקָר תַּכְלִית. אוּן זֵיי הָאבִּין גִיקְלֶערְט. אַז דֶער עִיקָר תַּכְלִית אִיז רְצִיחָה. וָוארִין מִיר זֶעהְן אַז אַלֶע זַאכִין וָואס סֶע אִיז פַארְהַאנְדִין אוֹיף דֶער וֶועלְט. מוּזִין אַלֶע פַּארְלֶערְנְט וֶוערִין. אוּן וָואס סֶע אִיז פַארְהַאנְדִין אִין דֶער וֶועלְט. גְרָאז אוּן אַלֶע פְּרוּכְטִין אוּן מֶענְטְשְׁן אוּן אַלְץ וָואס אִין דֶער וֶועלְט. מוּז אַלְץ צוּם סוֹף נִישְׁט וֶוערִין.

נִמְצָא אִיז זִיךְ דֶער תַּכְלִית פוּן אַלֶע זַאכְן אַז סֶע זָאל נִכְלָה וֶוערִין. (דְהַיְינוּ פַּארְלֶערְנְט וֶוערִין) אִיבֶּער דֶעם אַ רוֹצֵחַ. וָואס עֶר הַרְגִ'יט אוּן פַּארְלֶערְנְט מֶענְטְשְׁן. בְּרֶענְגְט עֶר זִיךְ דִי וֶועלְט צוּם תַּכְלִית אִיבֶּער דֶעם הָאבִּין זֵיי זִיךְ אָפְּגִיקְלֶערְט. אַז דֶער תַּכְלִית אִיז רְצִיחָה.

הָאבִּין זֵיי גִיזוּכְט אַ מֶענְטְשְׁן וָואס עֶר זָאל זַיין אַ רוֹצֵחַ אוּן אַ כַּעַסְן אוּן אַ גְרוֹיסֶער בַּעַל קִנְאָה. וָוארִין אַזוֹי אַ מֶענְטְשׁ אִיז בַּאם תַּכְלִית (וֶועדְלִיג זֵייעֶר פַּארְפִּירְטֶע דֵיעָה) אוּן דֶער קֶער צוּ זַיין אַ מֶלֶךְ. זֶענֶען זֵיי גִיגַאנְגֶען זוּכִין אַזוֹי אַ מֶענְטְשְׁן.

הָאבִּין זֵיי גִיהֶערְט אַ גִישְׁרֵיי. הָאבִּין זֵיי גִיפְרֶעגְט. וָואס אִיז דָאס אַזוֹי אַ גִישְׁרֵיי. הָאט מֶען זֵיי גִיעֶנְפֶערְט. דָאס גִישְׁרֵיי אִיז. וָואס אֵיינֶער הָאט זַיין פָּאטֶער אוּן מוּטֶער גִיקוֹילִיט. הָאבִּין זֵיי זִיךְ אָנְגִירוּפִין. וִוי גִיפִינְט זִיךְ נָאךְ אַזוֹי אַ רוֹצֵחַ וָואס עֶר זָאל אַזוֹי אַ שְׁטַארְק הַארְץ הָאבִּין אוּן זָאל זַיין אַזוֹי אַ כַּעַסְן. אַז עֶר זָאל הַרְגֶ'ענֶען פָּאטֶער אוּן מוּטֶער. אָט דֶער מֶענְטְשׁ הָאט דֶערְלַאנְגְט דֶעם תַּכְלִית (דְהַיְינוּ דֶער וָואס הָאט פָּאטֶער אוּן מוּטֶער גִיקוֹילִיט) אוּן עֶר אִיז זֵיי וואויל גִיפֶעלִין. אוּן זֵיי הָאבִּין אִים אוֹיף גִינוּמֶען פַאר אַ מֶלֶךְ.

אוּן זֵיי הָאבִּין זִיךְ גִיזוּכְט אַ מְדִינָה וָואס זִי זָאל גוֹרֵם זַיין (דְהַיְינוּ זִי זָאל דֶערְצוּ קֶערִין) צוּ רְצִיחָה. הָאבִּין זֵיי זִיךְ אוֹיסְגִיקְלִיבְּן אֵיין אָרְט צְווִישְׁן בֶּערְג. וָואס דָארְטְן הַאלְטִין זִיךְ רוֹצְחִים. אוּן זֵיי זֶענֶען אַהִין גִיגַאנְגֶען. אוּן זֵיי הָאבִּין זִיךְ דָארְט בַּאזֶעצְט מִיט זֵייעֶר מֶלֶךְ.

אַ טֵייל הָאבִּין גִיזָאגְט. אַז סֶע קֶער צוּ זַיין אַ מֶלֶךְ. דֶער וָואס עֶר הָאט אַסַאךְ עֶסִין אוּן עֶר עֶסְט נִישְׁט דָאס עֶסִין פוּן אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן נָאר אֵיידֶעלֶע זַאכִין. אוּן אַזוֹי אַ מֶענְטְשׁ קֶער צוּ זַיין אַ מֶלֶךְ.

נָאר זֵיי הָאבִּין תֵּיכֶּף נִישְׁט גִיקָאנְט גִיפִינֶען אַזוֹי אַ מֶענְטְשְׁן. וָואס עֶר זָאל נִישְׁט עֶסִין דָאס עֶסִין פוּן אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן. הָאבִּין זֵיי זִיךְ דֶערְוַוייל אוֹיסְגִיקְלִיבְּן אֵיין עוֹשֶׁר וָואס עֶר הָאט אַסַאךְ עֶסִין (אוּן זַיין עֶסִין אִיז אַבִּיסִיל אֵיידְלֶער) בִּיז זֵיי וֶועלִין גִיפִינֶען אַזוֹי אַ מֶענְטְשְׁן וִוי זֵיי ווילִין. וָואס עֶר זָאל נִישְׁט עֶסִין וְכוּ' כַּנַּ"ל,

אוּן דֶערְוַוייל הָאבִּין זֵיי גִימַאכְט דֶעם עוֹשֶׁר פַאר אַ מֶלֶךְ. בִּיז זֵיי וֶועלִין גִיפִינֶען אַזוֹי אַ מֶענְטְשׁ וִוי זֵיי ווילִין כַּנַּ"ל דֶעמוּלְט וֶועט דֶער עוֹשֶׁר אַרָאפּ פוּן דֶער מְלוּכָה. אוּן מֶע וֶועט יֶענֶעם אוֹיף נֶעמֶען פַאר אַ מֶלֶךְ. אוּן זֵיי הָאבִּין זִיךְ אוֹיסְגִיקְלִיבְּן אַ מְדִינָה וָואס זִי זָאל קֶערִין דֶערְצוּ. אוּן זֵיי זֶענֶען גִיגַאנְגֶען אוּן הָאבִּין זִיךְ דָארְט בַּאזֶעצְט.

אַ טֵייל הָאבִּין גִיזָאגְט אַז אַ יְפַת תּוֹאַר קֶער צוּ זַיין אַ מֶלֶךְ. וָוארִין דֶער עִיקָר תַּכְלִית אִיז זִיךְ. אַז דִי וֶועלְט זָאל זַיין בַּאזֶעצְט מִיט מֶענְטְשְׁן. וָוארִין פוּן דֶעסְט וֶועגִין אִיז זִיךְ דִי וֶועלְט בַּאשַׁאפִין גִיוָוארִין. אוּן ווַייל אַ יְפַת תּוֹאַר בְּרֶענְגְט צוּ דֶער תַּאֲוָה. וָואס דוּרְךְ דֶעם וֶוערְט גְרֶעסֶער דֶער יִישּׁוּב פוּן דֶער וֶועלְט. (וָוארִין סֶע וֶוערְן מֶער מֶענְשְׁן) נִמְצָא בְּרֶענְגְט זִי זִיךְ

צום תַּכְלִית. אִיבֶּער דֶעם קֶער אַ יְפַת תּוֹאַר צוּ זַיין אַ מֶלֶךְ. הָאבִּין זַיי זִיךְ אוֹיסְגִיקְלִיבְּן אַ יְפַת תּוֹאַר אוּן זִי אִיז אִיבֶּער זַיי גִיוָוארְן מֶלֶךְ. אוּן זַיי הָאבִּין זִיךְ גִיזוּכְט אַ מְדִינָה וָואס סֶע זָאל דֶערְצוּ קֶערְן. אוּן זַיי זֶענֶען גִיגַאנְגֶען אוּן הָאבִּין זִיךְ דָארְט בַּאזֶעצְט.

אַ טֵייל הָאבִּין גִיזָאגְט אַז דֶער עִיקַר תַּכְלִית אִיז דֶער דִיבּוּר. וָוארִין דֶער חִילּוּק פוּן אַ מֶענְטְשׁ בִּיז אַ בְּהֵמָה. אִיז זִיךְ נָאר דֶער דִיבּוּר. אוּן אַז דָאס אִיז דֶער עִיקַר וָואס אַ מֶענְטְשׁ אִיז גְרֶעסֶער פוּן אַ בְּהֵמָה. אִיבֶּער דֶעם אִיז דָאס דֶער עִיקַר תַּכְלִית (דְהַיְינוּ דֶער דִיבּוּר) הָאבִּין זַיי זִיךְ גִיזוּכְט אַ דַבְּרָן (דְהַיְינוּ אַ רֵיידִיר) וָואס עֶר זָאל זַיין אַ בַּעַל לָשׁוֹן. וָואס עֶר זָאל קֶענֶען כַּמָּה לְשׁוֹנוֹת. אוּן עֶר זָאל אַסַאךְ רֵיידִין תָּמִיד. וָוארִין אַזוֹי אַ מֶענְטְשׁ. עֶר אִיז בַּאם תַּכְלִית.

זֶענֶען זַיי גִיגַאנְגֶען. אוּן הָאבִּין גִיפוּנֶען אַ מְשׁוּגָעִנִים פְּרַאנְצוֹיז וָואס עֶר אִיז גִיגַאנְגֶען אוּן הָאט צוּ זִיךְ אַלֵיין גִירֶעט. הָאבִּין זַיי אִים גְפְרֶעגְט. צוּ עֶר קֶען לְשׁוֹנוֹת. הָאט עֶר גְוואוּסְט כַּמָּה לְשׁוֹנוֹת אוּן אַזוֹי אַ מֶענְטְשׁ דֶער הָאט זִיךְ שׁוֹין בְּוַודְּאַי דֶערְלַאנְגְט דֶעם תַּכְלִית. (נָאךְ זֵייעֶר נַארִישֶׁע פַּארְפִּירְטֶע דֵעָה נָאךְ) וָוארִין עֶר אִיז זִיךְ אַ בַּעַל לָשׁוֹן אוּן עֶר וֵוייסְט כַּמָּה לְשׁוֹנוֹת. אוּן עֶר רֶעט זֵייעֶר אַסַאךְ. וָוארִין עֶר רֶעט זִיךְ אֲפִילוּ צוּ זִיךְ אַלֵיין.

אִיבֶּער דֶעם. אִיז עֶר זַיי ווֹאוֹיל גִיפֶעלְין. אוּן זַיי הָאבִּין אִים אוֹיף גִינוּמֶען פַאר אַ מֶלֶךְ. אוּן זַיי הָאבִּין זִיךְ אוֹיסְגִיקְלִיבִּין אַ מְדִינָה וָואס זִי זָאל דֶערְצוּ קֶערְין. אוּן זַיי זֶענֶען גִיגַאנְגֶען אוּן הָאבִּין זִיךְ דָארְט בַּאזֶעצְט מִיט זֵייעֶר מֶלֶךְ. אוּן עֶר הָאט זַיי בְּוַודְּאַי גִיפִירְט בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר.

אַ טֵייל הָאבִּין גִיזָאגְט. אַז דֶער עִיקַר תַּכְלִית אִיז שִׂמְחָה. וָוארִין אַז אַ קִינְד וֶועט גִיבּוֹירִין. אִיז מֶען פְרֵיילִיךְ. אַז סֶע אִיז אַ חֲתוּנָה אִיז מֶען פְרֵיילִיךְ. אַז מֶען נֶעמְט אָפּ אַ מְדִינָה. אִיז מֶען פְרֵיילִיךְ. נִמְצָא אִיז זִיךְ דֶער עִיקַר תַּכְלִית פוּן אַלִימֶען נָאר שִׂמְחָה. אִיבֶּער דֶעם הָאבִּין זַיי גִיזוּכְט אַ מֶענְשְׁן וָואס עֶר זָאל תָּמִיד פְרֵיילִיךְ זַיין. וָוארִין דֶער אִיז זִיךְ בַּאם תַּכְלִית. אוּן דֶער קֶער צוּ זַיין מֶלֶךְ אוֹיף זַיי. זֶענֶען זַיי גִיגַאנְגֶען זוּכִין הָאבִּין זַיי גִיזֶעהְן סֶע גִיגַאנְגֶען אַ גוֹי אִין אֵיין מִיאוּס הֶעמְד אוּן הָאט גִיטְרָאגִין אַ פְלֶעשִׁיל בְּרַאנְטְוַויין. אוּן סֶע זֶענֶען אִים נָאךְ גִיגַאנְגֶען כַּמָּה גוֹיִים. אוּן דֶער גוֹי אִיז זֵייעֶר פְרֵיילִיךְ גִיוֶוען. וָוארִין עֶר אִיז זֵייעֶר שִׁיכּוֹר גִיוֶוען.

הָאבִּין זַיי גִיזֶעהְן אַז דֶער גוֹי אִיז זֵייעֶר פְרֵיילִיךְ אוּן עֶר הָאט קֵיין שׁוּם דַאֲגָה נִישְׁט. אִיז עֶר זַיי זֵייעֶר וואוֹיל גִיפֶעלִין דֶער גוֹי. וָוארִין עֶר אִיז בַּאם תַּכְלִית. וָוארִין דֶער תַּכְלִית אִיז זִיךְ נָאר שִׂמְחָה. הָאבִּין זַיי דֶעם גוֹי אוֹיף גִינוּמֶען פַאר אַ מֶלֶךְ אִיבֶּער זַיי. אוּן עֶר הָאט זַיי בְּוַודְּאַי גִיפִירְט בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר.

אוּן זַיי הָאבִּין זִיךְ אוֹיס גִיקְלִיבְּן אַ מְדִינָה וָואס זִי זָאל דֶערְצוּ קֶערְין. דְהַיְינוּ דָארְט ווִי ווַיין גֶערְטְנֶער זֶענֶען אַז מֶען זָאל מַאכִין וַויין אוּן פוּן דִי קֶערְינְדְלִיךְ פוּן דִי וַויין טְרוֹיבִּין. זָאל מֶען מַאכִין בְּרַאנְטְוַויין. אוּן סֶע זָאל גָאר נִישְׁט גֵיין לְאִבּוּד קֵיין שׁוּם זַאךְ פוּן דִי וַויין טְרוֹיבִּין.

וָוארִין דָאס אִיז זִיךְ בַּיי זַיי דֶער עִיקַר תַּכְלִית גִיוֶוען אַז מֶען זָאל טְרִינְקֶען אוּן מֶע זָאל שִׁיכְּרִין אוּן מֶע זָאל תָּמִיד פְרֵיילִיךְ זַיין. חָאטְשֶׁע מֶע ווֵייסְט גָאר נִישְׁט מִיט וָואס. וָוארִין זַיי הָאבִּין גָאר נִישְׁט מִיט עֶפֶּעס פְרֵיילִיךְ צוּ זַיין. אִיז אָבֶּער פָּארְט בַּיי זַיי דָאס דֶער עִיקַר תַּכְלִית גִיוֶוען אַז מֶע זָאל תָּמִיד פְרֵיילִיךְ זַיין. אוּן זַיי הָאבְּן זִיךְ אוֹיסְגִיקְלִיבְּן אַ מְדִינָה וָואס סֶע קֶער דֶערְצוּ כַּנַ"ל. אוּן זַיי זֶענֶען גִיגַאנְגֶען אוּן הָאבִּין זִיךְ דָארְט בַּאזֶעצְט.

אַ טֵייל הָאבִּין גִיזָאגְט אַז דֶער עִיקַר אִיז חָכְמָה. הָאבִּין זַיי זִיךְ גִיזוּכְט אַ גְרוֹיסִין חָכָם. אוּן זַיי הָאבִּין אִים גִימַאכְט פַאר אַ מֶלֶךְ אִיבֶּער זַיי. אוּן זַיי הָאבִּין זִיךְ גִיזוּכְט אַ מְדִינָה וָואס זִי קֶער צוּ חָכְמָה. אוּן זַיי זֶענֶען גִיגַאנְגֶען אוּן הָאבִּין זִיךְ דָארְט בַּאזֶעצְט.

אַ טֵייל הָאבִּין גִיזָאגְט. אַז דֶער עִיקַר תַּכְלִית אִיז אַז מֶע זָאל זִיךְ פִּילֶעווִין אִין עֶסִין אוּן טְרִינְקֶען. מֶע זָאל גְרֵייסִין דִי אֵבָרִים. אוּן זַיי הָאבִּין גִיזוּכְט אַ בַּעַל אֵבָרִים. דְהַיְינוּ אַזוֹינֶער וָואס עֶר הָאט גְרוֹיסֶע אֵבָרִים. אוּן עֶר פִּילֶעווִיט זִיךְ צוּ גְרֵייסִין זַיינֶע אֵבָרִים. (דְהַיְינוּ דִי גְלִידֶער פוּן דֶעם גוּף). וָוארִין ווַייל עֶר הָאט גְרוֹיסֶע אֵבָרִים הָאט עֶר זִיךְ מֶער חֵלֶק אִין דֶער ווֶועלְט. וָוארִין עֶר פַארְנֶעמְט מֶער אָרְט אִין דֶער ווֶועלְט. אוּן דֶער מֶענְטְשׁ אִיז נֶענְטֶער צוּם תַּכְלִית. וָוארִין דֶער תַּכְלִית אִיז זִיךְ אַז מֶע זָאל גְרֵייסִין דִי אֵבָרִים. אִיבֶּער דֶעם, אַזוֹי אַ מֶענְטְשׁ קֶער צוּ זַיין אַ מֶלֶךְ. זֶענֶען זַיי גִיגַאנְגֶען אוּן הָאבִּין גִיפוּנֶען אַ לַאנְגִין ווַיינְגֶער. אִיז עֶר זַיי גִיפֶעלִין וָוארִין עֶר אִיז זִיךְ אַ בַּעַל אֵיבָרִים. אוּן עֶר אִיז בַּאם תַּכְלִית הָאבִּין זַיי אִים אוֹיף גִינוּמֶען פַאר אַ מֶלֶךְ. אוּן זַיי הָאבִּין זִיךְ גִיזוּכְט אַ מְדִינָה

המשך אויף זייט 8

״עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת אִין דִי מְגִלָּה״

דֶער שִׁיף הָאט זִיךְ גֶעוַואקְלְט צְוִוישְׁן דִי שְׁטוּרְמִישֶׁע כְּוַואלְיֶעס אִינְמִיטְן דֶעם אָקֶעאַן. אַלֶע רַייזְנְדֶע זֶענֶען גֶעוֶוען פַארְנוּמֶען מִיט זֵייעֶר טָאג-טֶעגְלִיכְן סֵדֶר הַיּוֹם, דִי זֶעלְבֶּע וִוי דִי פַארְגַאנְגֶענֶע צְוֵויי וָואכְן פוּן וֶוען מְ'אִיז אַרוֹיסְגֶעפָארְן. נָאר אֵיינֶער פִירְט זִיךְ זַיינֶע גֶעשֶׁעפְטְן אוֹיסְגֶעטוּן פוּן דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט וָואס נֶעמְט אִים אַרוּם. הרה״ח ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל פְרִידְמַן ז״ל, אַ פְלַאם פַייעֶרְ'דִיגֶער בְּרֶסְלֶבֶ'ער חָסִיד גְרֵייט זִיךְ צוּם יוֹם טוֹב פּוּרִים, וָואס פַאלְט אוֹיס פּוּנְקְט אִינְמִיטְן זַיין נְסִיעָה אוֹיפְ'ן וֶועג אַהֵיים קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַהֵיימְפָארְנְדִיג פוּן אוּקְרֵיינֶע וואוּ עֶר הָאט גֶעוַויילְט דִי לֶעצְטֶע שְׁטִיק צַייט בַּיים הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס צִיּוּן דֶער נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה.

ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל טְרֶעפְט זִיךְ אַ וִוינְקְל אִין שִׁיף, וַוייט אַוֶועק פוּנֶעם גַאנְצְן גֶעטוּמְל, עֶר שְׁטֶעלְט אוֹיף אַן אֵייגְן גֶעמַאכְטֶע טִישׁ אוּן הֵייבְּט אָן אוֹיפְדְרֵייעֶן דִי מְגִלָּה. פוּן דֶערְוַוייטֶנְס קוּקְן מֶענְטְשְׁן מִיט נַייגֶער וָואס דֶער מָאדְנֶער אִידְל - וֶועלְכֶער הָאט שׁוֹין דִי גַאנְצֶע צַייט גֶעצוֹיגְן זֵייעֶר אוֹיפְמֶערְקְזַאמְקֵייט - טוּט דָארְט אִין זַיין לָאךְ. ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל לֵייגְט נִישְׁט אַכְט אוֹיף דִי אוֹיגְן וָואס פָאלְגְן אִים נָאךְ. עֶר הֵייבְּט אָן צוּ לֵיינֶען דִי מְגִלָּה אוּן בַּאמֶערְקְט גָארְנִישְׁט וִוי זַיין קוֹל הֵייבְּט זִיךְ הֶעכֶער אוּן הֶעכֶער צוּשְׁפְּרֵייטְנְ'דִיג אִירֶע קְלַאנְגֶען וַוייט אִיבֶּערְ'ן הָארִיזַאנְט.

צְוִוישְׁן דִי צוּשׁוֹיעֶר אִיז גֶעוֶוען אַ יְוָנִי - אַ גְרִיכִישֶׁער גוֹי, דִי הִתְלַהֲבוּת פוּן דֶעם אִיד הָאט אִים גֶעשְׁטָאכְן וִוי מִיט טוֹיזְנְט שְׁפִּיזְן פּוּנְקְט וִוי דִי יְוָנִים, זַיינֶע אִיר-עֶלְטֶערְן אִין דִי צַייטְן פוּן נֵס-חֲנוּכָּה. מִיט כַּעַס אִיז עֶר צוּגֶעלָאפְן צוּ דִי מְגִלָּה אוּן אַרַיינְגֶעשְׁפִּיגְן אִין אִיר. ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל הָאט אִים נִישְׁט גֶעקֶענְט אִיגְנָארִירְן אוּן הָאט אִים אַוֶועקְגֶעשְׁטִיפְּט מִיט כֹּחַ. דֶער יְוָנִי אִיז יֶעצְט גֶעוָוארְן נָאכְמֶער אוֹיפְגֶעבְּרוֹיזְט אוּן אִיז גֶעלָאפְן צוּם שִׁיפְ'ס קַאפִּיטַאן פַארְ'מַסֶרְ'ן דֶעם אִיד וָואס הָאט אִים גֶעוָואלְט הַרְגֶ'ענֶען.

עֶס הָאט נִישְׁט גֶעדוֹיעֶרְט לַאנְג אוּן ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל הָאט זִיךְ גֶעטְרָאפְן אִין קֵייטְן, אַיינְגֶעשְׁפַּארְט אִינֶעם שִׁיפְ'ס תְּפִיסָה. ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל אִיז גֶעשְׁטֶעלְט גֶעוָוארְן פַאר אַ פְרָאוִויזָארִישְׁן מִשְׁפָּט וואוּ מְ'הָאט אִים גֶעגֶעבְן אַ גֶעלֶעגְנְהַייט זִיךְ צוּ פַארְטֵיידִיגְן.

״אַוַודְאַי הָאבּ אִיךְ גֶעוָואלְט שֶׁעדִיגְן דֶעם מֶענְטְשׁ,״ הָאט ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל גֶעטַייטְלְט צוּם יְוָנִי, וִויסְנְ'דִיג אַז לֵייקֶענֶען וֶועט נִישְׁט הֶעלְפְן וֶועט עֶר בֶּעסֶער מִיטְשְׁפִּילְן. ״עֶר הָאט גֶעשְׁפִּיגְן אוֹיפְ'ן בֵּייבְל (דִי גוֹי'שֶׁע פַאלְשֶׁע-תּוֹרָה) וואוּ עֶס שְׁטֵייט דִי עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת.״

דִי שִׁיפְ'ס מַאנְשַׁאפְט וֶועלְכֶע זֶענֶען גֶעוֶוען גְלוֹיבִּיגֶע וָואס גְלֵייבְּן אִינֶעם בֵּייבְל, זֶענֶען גֶעוָוארְן אוֹיפְגֶעטְרֵייסְלְט פוּנֶעם אַקְט וָואס הָאט גֶעשֶׁענְדֶעט אַזַא הֵיילִיגְטוּם. ״וַוייז אוּנְז דֶעם בֵּייבְל וָואס עֶר הָאט גֶעטְשֶׁעפֶּעט.״ הָאבְּן זֵיי בַּאפוֹילְן אֵיידֶער זֵיי הָאבְּן אַרוֹיסְגֶעגֶעבְן דֶעם פְּסַק.

ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל הָאט גֶעבְּרֶענְגְט זַיין מְגִלָּה פוּן וֶועלְכֶע עֶר הָאט גֶעהַאלְטְן אִינְמִיטְן לֵיינֶען צַייגְנְדִיג אוֹיף דִי פַּארְמֶעט וואוּ סְ'אִיז גֶעשְׁטַאנֶען דִי עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן אִין אַ רַייעֶ אֵיינֶע נָאכְ'ן אַנְדֶערְ'ן. ״דָא שְׁטֵייט דִי צֶען שׁוּרוֹת!״ הָאט עֶר אוֹיסְגֶערוּפְן מִיט זֶעלְבְּסְזִיכֶערְקַייט.

מֶען הָאט זָאפָארְט אוֹיפְגֶעטוֹישְׁט דֶעם יְוָנִי אוֹיפְ'ן פְּלַאץ פוּן ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל אִין תְּפִיסָה אַרַיין!

ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל אִיז גֶעבּוֹירְן אִין יָאר תרל״ח אִין אַ שְׁטֶעטֶעלֶע נֶעבְן בַּארְדִיטְשׁוֹב. נָאךְ זַיין חֲתוּנָה אִין יָאר תרנ״ח אִיז עֶר גֶעוָוארְן אַ מְלַמֵּד צוּ לֶערְנֶען 'שְׁרֵייבְּן' פַאר קִינְדֶער. מִיט אַן הַשְׁגָּחָה פוּן אוֹיבְן הָאט עֶר זִיךְ בַּאקֶענְט אִין חֵדֶר מִיט נָאךְ אַ מְלַמֵּד הרה״ח ר' שִׁמְשׁוֹן בַּארְדִיטְשׁוֹבֶ'ער, אַ פַייעֶרְדִיגֶער בְּרֶסְלֶבֶ'ער חָסִיד.

ר' שִׁמְשׁוֹן אַרְיֵה אִיסְרוֹב - וֶועלְכֶער מֶען פְלֶעגְט רוּפְן ״ר' שִׁמְשׁוֹן בַּארְדִיטְשׁוֹבֶ'ער״, פְלֶעגְט אַ סַךְ רֶעדְן מִיט ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל ״דֶער שְׁרֵייבְּן רֶבִּי״ פוּן עֲבוֹדַת ה' אוּן דֶעם אֶמֶתְ'ן תַּכְלִית, אָבֶּער וִויבַּאלְד ר' שְׁמוּאֵל

הֶעשִׁיל הָאט גֶעהַאט אַ פַּארְנוּמֶענֶע טָאג, זַייעֶנְדִיג אִין חֵדֶר פִינְף שָׁעָה, אוּן דִי שְׁפֶּעטֶער שָׁעָה'ן פְּלֶעגְט עֶר זַיין אַ 'צוּלֶערְנֶער' מִיט נָאךְ עֶטְלִיכֶע קִינְדֶער, הָאט עֶר נִישְׁט גֶעהַאט קַיין מִינוּט צַייט צוּצוּלֵייגְן זַיין אוֹיעֶר צוּ דִי וֶוערְטֶער פוּן ר' שִׁמְשׁוֹן.

עֶס אִיז אַרִיבֶּער אַ יָאר, אוּן ר' שִׁמְשׁוֹן הָאט גֶעעֶפְנְט אַן אֵייגֶענֶעם חֵדֶר אִיז ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל גֶעוָוארְן אַיינְגֶעשְׁטֶעלְט אִין דֶעם חֵדֶר אוּן דָארְט גֶעלֶערְנְט וֵוינִיגֶער שָׁעוֹת וִוי בִּיז הַיינְט. דִי חֵדֶר אִיז גֶעוֶוען סְטַאנְצִיאָנִירְט אִין שְׁטָאטִישְׁן "שׁוּסְטֶערְ'ס שׁוּל" וואוּ עֶס פְלֶעגְן זִיךְ דָארְט אוֹיךְ צַאמְנֶעמֶען דִי בְּרֶסְלֶבֶ'ע חֲסִידִים, אַזוֹי הָאט זִיךְ גֶעמַאכְט אַ גוּטֶע גֶעלֶעגְנְהַייט פַאר ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל זִיךְ צוּ בַּאקֶענֶען מִיט דִי פַייעֶרְדִיגֶע בְּרֶסְלֶבֶ'ער חֲסִידִים: ר' שְׁמֶערְל בַּארְדִיטְשׁוֹבֶ'ער אוּן ר' יִשְׂרָאֵל יָאלִיס אוּן נָאךְ.

נָאכְן עֶנְדִיגְן לֶערְנֶען מִיט דִי קִינְדֶער, פְלֶעגְט עֶר זִיצְן אוּן זִיךְ וַוארִימֶען אוּנְטֶער דִי שָׁאטְן פוּן דֶעם רֶבִּי'נְס לַייט אוּן מִיטְהַאלְטְן דִי שִׁעוּרִים אוּן שִׂיחַת חֲבֵרִים. ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל שְׁרַייבְּט אִין זַיינֶע זִכְרוֹנוֹת, "וֶוען אִיךְ הָאבּ דָאס עֶרְשְׁטֶע מָאל צוּגֶעזֶען דִי עֲבוֹדָה פוּן דִי זִיסֶע בְּרֶסְלֶבֶ'ע לַייט, וִויאַזוֹי ר' יִשְׂרָאֵל יָאלִיס זָאגְט תִּיקוּן חֲצוֹת מִיט מְסִירוּת נֶפֶשׁ אוּן דֶערְנָאךְ זַיין טַאנְצְן מִיט אַזַא שִׂמְחָה... בִּין אִיךְ גֶעוָוארְן צוּגֶעבִּינְדְן צוּ אִים מִיט גְרוֹיס לִיבְּשַׁאפְט" צוּבִּיסְלֶעךְ הָאט עֶר זִיךְ בַּאקֶענְט מִיט נָאךְ הַארְצִיגֶע חֲסִידִים, עֶר פְלֶעגְט מִיטְהַאלְטְן מִיט דִי תְּפִלוֹת אוּן לִמּוּדִים אוּן זֵייעֶר שִׂיחַת חֲבֵרִים.

ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל הָאט זִיךְ שְׁפֶּעטֶער גֶעצוֹיגְן קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוּן גֶעוואוֹינְט אִין יְרוּשָׁלַיִם. ר' שִׁמְשׁוֹן אִיז אוֹיךְ אוּנְטֶער גֶעקוּמֶען קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִין זִיךְ אוֹיךְ גֶעצוֹיגְן קַיין יְרוּשָׁלַיִם, וואוּ זַיין גְרוֹיסֶער זוּן אִיז גֶעגַאנְגֶען לֶערְנֶען אִין אַ יְשִׁיבָה. ר' שִׁמְשׁוֹן הָאט גֶעדִינְגֶען אַ דִירָה אִין 'תֵּימָנֶ'ער הַייזֶער' אִין שְׁכֵנוּת פוּן ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל, אַזוֹי הָאבְּן זֵיי גֶעהַאט דִי מֶעגְלִיכְקֵייט צוּ לֶערְנֶען אִינְאֵיינֶעם דֶעם רֶבִּי'נְס סְפָרִים.

ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל אִיז נָאךְ עֶטְלִיכֶע יָאר גֶעגַאנְגֶען וואוֹינֶען אִין שְׁטָאט יָפוֹ. וִוינְטֶער תרע"ד אִיז ר' שִׁמְשׁוֹן דָארְט גֶעקוּמֶען מִיט זַיין זוּן שִׂמְחָה, וֶוען

שטאטישע שול אין בארדיטשוב

נָאךְ עֶטְלִיכֶע חֳדָשִׁים זַייעֶנְדִיג נִישְׁט גֶעזוּנְט הָאט עֶר גֶערֶעכְנְט אַז דִי קְלָארֶע לוּפְט נֶעבְּן יַם קֶען אִים צוּהֶעלְפְן פַאר זַיין גֶעזוּנְט. עֶס אִיז אַרִיבֶּער עֶטְלִיכֶע חֳדָשִׁים אוּן חֹדֶשׁ שֵׁבֶט תרע"ד הָאט ר' שִׁמְשׁוֹן צוּרִיקְגֶעגֶעבְּן זַיין הֵיילִיגֶע נְשָׁמָה צוּם אוֹיבֶּערְשְׁטְן, עֶר לִיגְט בַּאעֶרְדִיגְט אִין הַר הַזֵּיתִים, זַיין יָארְצַייט פַאלְט אוֹיס וָואךְ כ"ב שֵׁבֶט קוּמֶענְדִיגֶע וָואךְ.

ר' שִׁמְשׁוֹן אִיז גֶעוֶוען דֶער וָואס הָאט צוּגֶעהָאלְפְן אַז ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל זָאל פָארְן קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. דָאס אִיז גֶעוֶוען נָאכְדֶעם וֶוען ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁילְ'ס בָּחוּר הָאט בַּאקוּמֶען אַ בַּאפֶעל אַז עֶר דַארְף זִיךְ שְׁטֶעלְן אַלְס אַ זֶעלְנֶער אִין דִי רוּסִישֶׁע מִילִיטֶער. עֶס הָאט נִישְׁט גֶעהָאלְפְן קַיין תֵּירוּצִים אַז עֶר אִיז אַ אֵיין-אֵיינְצִיג-קִינְד צוּ זַיינֶע עֶלְטֶערְן. ר' שִׁמְשׁוֹן הָאט אִים צוּגֶערֶעדְט עֶר זָאל פָארְן קַיין אוּמַאן, אוּן זִיךְ דָארְט טְרֶעפְן מִיט ר' יִשְׂרָאֵל קַארְדוּנֶער וֶועלְכֶער וֶועט אִים צוּהֶעלְפְן פָארְן קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. עֶר הָאט אִים צוּגֶעגְרֵייט אַ בְּרִיוו אִיבֶּערְצוּגֶעבְּן פַאר ר' יִשְׂרָאֵל קַארְדוּנֶער, אוּן ר' יִשְׂרָאֵל הָאט אִים טַאקֶע גֶעהָאלְפְן מִיט דִי נוֹיטִיגֶע דָאקוּמֶענְטְן אוּן גֶעלְט אוֹיף צוּ קֶענֶען מַאכְן אַזַא שְׁוֶוערֶע נְסִיעָה. יֶענֶעם יָאר אִיז ר' שְׁמוּאֵל הֶעשִׁיל טַאקֶע אַרוֹיף קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

צו ענטפערן די בחינות און ארייניגיין
אינעם גורל, 02-5-3333-72
646-518-1095 1-518-329-9149

המשך פון זייט 4

וָואס זִי זָאל קֶערִין דֶערְצוּ. אוּן זֵיי זֶענֶען גִיגַאנְגֶען אוּן הָאבִּין זִיךְ דָארְט בַּאזֶעצְט.

אוּן סֶע גִיוֶוען אֵיין אַנְדֶערֶע כִּתָּה. וָואס זֵיי הָאבִּין גִיזָאגְט. אַז דִי אַלֶע זַאכִין זֶענֶען אַלֶע גָאר קֵיין תַּכְלִית נִישְׁט. נָאר דֶער רֶעכְטֶער תַּכְלִית אִיז. אַז מֶע זָאל נָאר עוֹסֵק זַיין אִין תְּפִלָּה צוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוּן מֶען זָאל זַיין אֵיין עָנָיו אוּן אַ שְׁפַל בֶּרֶךְ. (כְּלוֹמֶר מֶע זָאל פוּן זִיךְ גָאר נִישְׁט הַאלְטִין) וְכוּ'. אוּן זֵיי הָאבִּין זִיךְ גִיזוּכְט אַ בַּעַל תְּפִלָּה אוּן זֵיי הָאבִּין אִים גִימַאכְט פַאר אַ מֶלֶךְ אִיבֶּער זֵיי.

(דָאס פַארְשְׁטֵייט מֶען שׁוֹין אַלֵיין אַז דִי אַלֶע כִּתּוֹת הַנַּ"ל הָאבִּין זִיךְ אַלֶע טוֹעֶה גִיוֶוען אוּן זֶענֶען אַלֶע פַארְפִירְט גִיוָוארְן אִין גְרוֹיסֶע נַארִישְׁקֵייט. אִיטְלִיכֶע כִּיתָּה אִין אִיר נַארִישְׁקֵייט דָארְךְ זֵייעֶרֶע נַארִישֶׁע סְבָרוֹת אוּן נַארִישֶׁע גִידְרַאנְגֶען. נָאר דִי אוּנְטֶערְשְׁטֶע כִּיתָּה דִי הָאבִּין צוּ גִיטְרָאפִין דֶעם רֶעכְטִין אֶמֶת. אַז וואוֹיל אִיז זֵיי).

דָאס הָאט אַלְץ דֶערְצֵיילְט אֵיינֶער פוּן דִי גִיבּוֹרִים פַאר דֶעם בַּעַל תְּפִלָּה.

די צוועלעווטע מעשה (6) - מבעל תפילה

א. פארוואס האט די צווייטע כתה געזאגט אז דער תכלית איז רציחה?
- ❑ וויל ווער ס'הרג'ט אסאך מענטשן האט אסאך כבוד
- ❑ וויל אלעס אין דער וועלט ווערט פארלענט און א רוצח פארלענט מענטשן
- ❑ ביידע תשובות זענען ריכטיג

ב. ועם האבן זיי גענומען פאר א מלך?
- ❑ איינער וואס האט גע'הרג'ט אסאך מענטשן
- ❑ איינער וואס האט גע'הרג'ט זיינע קינדער
- ❑ איינער וואס האט גע'הרג'ט זיין טאטע און מאמע

ג. וועם האבן גענומען פאר א מלך די כתה וואס האבן געהאלטן אז א מלך דארף זיין איינער וואס עסט נאר איידעלע עסן?
- ❑ זיי האבן געטראפן איינעם וואס עסט נאר איידעלע עסן
- ❑ זיי האבן נישט געטראפן האבן זיי דערווייל גענומען א עושר אלס מלך
- ❑ זיי האבן נישט געטראפן א מלך

ד. וועם האבן גענומען פאר א קעניג די כתה וואס ביי זיי איז די תכלית צו באזעסן די וועלט?
- ❑ איינער וואס האט געהאט אסאך קינדער
- ❑ איינער וואס האט געהאט אסאך ווייבער
- ❑ א יפת תואר

ה. פארוואס האט די פינעפטע כתה גזאגט אז די תכלית איז דער דיבור?
- ❑ וויל ווער ס'רעדט גוט האט מען אים ליב
- ❑ וויל די חילוק פון א מענטש און א בהמה איז דער דיבור
- ❑ וויל דער דיבור איז זייער טייער ביי השי"ת

ו. וועם האבן זיי גענומען פאר א קעניג?
- ❑ איינער וואס קען הויך רעדן
- ❑ איינער וואס קען הויך שרייען מיט א שטיל קול
- ❑ א משוגענעם פראנצויז וואס רעדט צו זיך

ז. וועם האבן גענומען פאר א קעניג די כתה וואס ביי זיי איז די תכלית שמחה?
- ❑ א גוי א שיכור
- ❑ א מענטש וואס פלעגט משמח זיין אלמנות און יתומים
- ❑ א מענטש וואס פלעגט לאכן א גאנצן טאג

ח. שאלת זכות: האט דער הייליגער רבי געוואלט אונז מאכן שיכור'ן צו ווערן פרייליך *(עין בכוכבי אור, שמחה וששון אות א', ובהגהה שם)?*
- ❑ *נאר שבת און יו"ט*
- ❑ *נאר שמחת תורה*
- ❑ *נאר פורים*

ט. אין וועלכע מדינה זענען געגאנגען וואוינען די כת פון שמחה?
- ❑ אינדרויסן פון ישוב
- ❑ ווי עס וואקסן אסאך וויין טרויבן
- ❑ ווי מען פארקויפט וויין פאר ביליג

י. מיט וואס האבן זיי זיך געפריידט?
- ❑ אז זיי האבן געטראפן א פאסיגן קעניג
- ❑ מיט אמונה און נקודות טובות
- ❑ זיי האבן גאר נישט מיט וואס זיך צו פרייען

יא. וועם האבן גענומען פאר א קעניג די כתה וואס ביי זיי איז די תכלית חכמה?
- ❑ א זוהן פון א חכם
- ❑ א תלמיד חכם
- ❑ א גרויסן חכם

יב. פארוואס האט די אכטע כתה געהאלטן אז דער תכלית איז גרויסן די איברים?
- ❑ וויל ער האט מער חלק אין דער וועלט
- ❑ וויל ער האט מער כבוד
- ❑ ביידע תשובות זענען ריכטיג

יג. וואס האט געזאגט די ניינטע כתה אז דער תכלית איז?
- ❑ נאר צו עוסק זיין אין תפלה צו השי"ת
- ❑ צו זיין א עניו און שפל ברך
- ❑ ביידע תשובות זענען ריכטיג

יד. וועם האבן זיי קודם געטראפן פאר א קעניג?
- ❑ זיי האבן נישט געטראפן
- ❑ אונזער בעל תפלה
- ❑ עפעס א בעל תפלה

טו. וועלכע פון די אלע כתות האבן געטראפן די אמת?
- ❑ אלע כתות האבן זיך טועה געווען
- ❑ נאר די כתות פון שמחה און תפילה
- ❑ נאר די כתה פון תפילה

טז. שאלת זכות: ביי וועלכע כתה איז דער רבי בייער מקצר?
- ❑ *רציחה*
- ❑ *שמחה*
- ❑ *חכמה*